

Zavod
Republike
Slovenije
za šolstvo

Zora Rutar Ilc

Vodenje razreda za dobro klimo in vključenost

3. zvezek

Vključujoča šola

Priročnik za učitelje in druge strokovne delavce

1. zvezek **Zakaj vključujoča šola**

2. zvezek **Formativno spremljanje v podporo vsakemu učencu**

3. zvezek **Vodenje razreda za dobro klimo in vključenost**

Vsebina

Uvod	3
Kaj ima razredna klima opraviti z vključevanjem – in obratno?	4
Kaj so »sestavine« dobre razredne klime in vključenosti?	5
Občutek lastne vrednosti – vzvod za dobro razredno klimo in vključenost	6
Kaj in kdo vpliva na razredno klimo?	7
Kaj lahko za dobro razredno klimo in vključenost vseh naredi razrednik?	8
Kaj lahko za dobro razredno klimo in vključenost vseh naredi vsak učitelj?	10
Kako se počutijo učenci in kakšna je klima v razredu?	14
Kako so povezani razredna klima, disciplina in vključevanje?	16
Kakšno vodenje razreda podpira dobro disciplino in zavzetost za učenje?	18
Kako ravnati, ko se pojavi neželeno vedenje?	24
Kako učiteljevo razumevanje razlogov za neželeno vedenje vpliva na njegovo ravnanje?	26
Kako ravnati v primeru ponavljajočega se neželenega vedenja?	28
Kazen ali posledice?	30
Kaj vpliva na pojav neželenega vedenja?	31
Kateri učenci potrebujejo posebno obravnavo?	31
Kakšna vzgojna prepričanja nas vodijo?	32
Kako uporabiti pedagoško avtoriteto v podporo vključevanju?	33
Ali vključujem ali izključujem?	34
Kakšna je vloga »šole« in ravnatelja pri zagotavljanju dobre šolske klime in vključenosti?	36
Za kaj naj se zavzemamo v šoli: za dobro počutje ali trdo delo?	36
Viri in literatura	37

4. zvezek **Socialno in čustveno opismenjevanje za dobro vključenost**

5. zvezek **Tudi učitelji smo učenci**

6. zvezek **Vključevanje v vrtcu**

»Sestavine« za dobro šolsko in razredno klimo so torej znane in nedvoumne, kakšen pa je potemtakem »recept« za dobro klimo? Razberemo ga lahko iz naslednjega opomnika za vodenje razreda za dobro razredno klimo in vključevanje

Kako skrbim za dobro razredno klimo?

Privedila Z. Rutar Ilc po Marzano idr. (2013) ter Bluestein (1997)

<p>Skrb za VARNOST, ORIENTACIJO, POTRDIŠEV in SPREJETOST</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Prizadevam si za spoznavno, čustveno in socialno varno učno okolje ter k temu vabim tudi učence. • Osmišljam pouk. Spodbujam in nagrajujem razmišljanje, radovednost, iniciativnost, kritičnost in ustvarjalnost. • Spremljam počutje učencev. Vzbuja občutek dostopnosti. • Kažem, da mi je mar za učence, kažem zanimanje zanje in jim omogočam, da izražajo svoje mnenje in občutke. • Spodbujam. Izražam odobravanje ob uspehih. Podpiram zdravo samopodobo in samozaupanje s tem, da prepoznavam močna področja učencev in jih sprejemam s šibkimi področji vred. • Jasno sporočam, da je medsebojno spoštovanje cenjeno, ter spodbujam empatijo in prosocialnost (medsebojno podporo, pomoč, solidarnost ...). • Jasno sporočam, kje so meje, in sem dosleden pri njihovem zagotavljanju. O ključnih pravilih se dogovarjam z učenci. Učinkovito organiziram delo(vanje).
<p>Negovanje SPOŠTLJIVE, SPODBUDNE in ODPRTE KOMUNIKACIJE</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vzpostavljam sproščen odnos, ko je to primerno, in odločnost, ko je to potrebno. • Z učenci komuniciram odkrito, a vljudno, spoštljivo in sprejemajoče. Ohranjam vljudnost in spoštljivost, tudi če ju učenci kršijo. Sem zgled za komunikacijo. • Uporabljam konstruktivno (odkrito, konkretno, obzirno, spodbudno) povratno informacijo, ki priznava kakovostno opravljeno delo in spodbuja izboljševanje pomanjkljivosti.
<p>Dajanje PODPORE in POZITIVNA PRIČAKOVANJA</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Izražam svoja pozitivna pričakovanja v zvezi z napredkom in uspešnostjo in omogočam priložnosti, v katerih se učenci lahko izkažejo. • Sem spodbuden, kažem, da učencem zaupam, verjamem vanje, dajem možnost izbire, omogočam soodgovornost ter spodbujam samostojnost. • S formativnim spremljanjem spodbujam k razpravi o kakovostnih dosežkih in kriterijih zanje. • Vodim učni proces v območju tega, kar učenci zmorejo (območje potencialnega razvoja): niti ne podcenjujem niti ne presegam njihovih zmožnosti in obremenjenosti. • Prepoznam, kdaj so učenci v slabšem stanju, kako to vpliva nanje in kako jih lahko podprem.
<p>Sprejemanje RAZLIČNOSTI</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Sprejemam individualne razlike, ozaveščam svoje zadržke/predsodke do posameznikov ali skupin, imam ničelno toleranco do negativnosti. • Prepoznavam in spoštujem raznolikost (kulturno, etnično, spolno, fizično, socio-ekonomsko, osebnostno, spoznavno, učno ...) tako, da imam ničelno toleranco do diskriminacije; z učenci vzpostavljam dober stik, sem pozitivno naravnani in vsem omogočam vključevanje.

<p>Skrb za POSEBNE POTREBE, INDIVIDUALIZACIJA IN PERSONALIZACIJA</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Podpiram celostno vključenost učencev vključno s čustvi, vključujem več-čutno predstavnost in izkušnjo, upoštevam potrebe in interese učencev. • Ustrezno se odzivam na posebne potrebe in razvojne primanjkljaje in zaostanke, individualiziram pristop in učence podprem. • Razlikujem med učenčevim vedenjem in uspehom ter učenčevo osebno vrednostjo in sprejemam učenca kot osebo.
<p>Skrb za PRAVIČNOST</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zavem se, kadar nisem dosleden ali pravičen pri dajanju pozitivnih in negativnih odzivov. • Izražam jasna in enotna pričakovanja glede komunikacije, vedenja in medsebojnih odnosov. • Pri sebi zaznam negativna občutja do posameznikov, poiščem razloge zanje, pred burnimi odzivi si vzamem čas za premislek (zahtevni klici, odločitve ...)
<p>Upravljanje KONFLIKTOV</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tudi v kriznih primerih si prizadevam za uporabo spoštlivega tona in obrazne mimike ter izražam raziskovalno zanimanje in ne vnaprejšnjega obsojanja. • Omogočam varno okolje za poslušanje in argumentirano pojasnjevanje vseh vpletenih.
<p>Skrb za PSIHOFIZIČNO BLAGOSTANJE</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zaznam morebitno preobremenjenost posameznikov ali skupin, pozoren sem na stres in izgorelost in po potrebi ukrepam. • Zaznam stiske in omogočim njihovo izražanje in obravnavanje. • Zaznam primere in obdobja, v katerih sem jaz sam v slabšem psihofizičnem stanju ali se slabše počutim, in poskrbim za premor. • Zavedam se svojih pravic in meja svoje odgovornosti in svojega vpliva.

Opomnik se lahko uporabi v različne namene:

- za samoopazovanje pri pouku,
- za kolegialno podpiranje, ki je lahko zasnovano tudi na neposrednem opazovanju pouka ali video posnetka,
- kot izhodišče za dolgoročno načrtovanje in spremljanje lastnega profesionalnega razvoja.

Učitelj si lahko za neko obdobje (ali celo za vsako uro) zastavi, katere cilje v zvezi s klimo želi doseči, in nato sam ali s pomočjo kolega spremlja, kako napreduje.

Kako se počutijo učenci in kakšna je klima v razredu?

»Socialna vključenost učenca je eden od pomembnih varovalnih dejavnikov pred učnimi težavami.«

Peklaj in Pečjak, 2015, str. 19

Učenci lahko svoje doživljanje klime ugotavljajo s pomočjo spodnje lestvice.

Kako dobro se počutim v razredu?					
Označi, kako močno se strinjaš s spodnjimi trditvami (5 – ocena za najmočnejše strinjanje, 1 – močno nestrinjanje):					
<i>V razredu se dobro znajdem.</i>	1	2	3	4	5
<i>Vem, kaj se pričakuje od mene.</i>	1	2	3	4	5
<i>Počutim se varnega in neogroženega.</i>	1	2	3	4	5
<i>Počutim se sprejetega in upoštevanega.</i>	1	2	3	4	5
<i>Menim, da sem pravično obravnavan.</i>	1	2	3	4	5
<i>Zaupam vase in v svoje zmožnosti.</i>	1	2	3	4	5
<i>Zmorem se sprostiti.</i>	1	2	3	4	5
<i>Lahko se zberem in zavzeto delam.</i>	1	2	3	4	5
<i>Zmorem kritično pogledati na svoje delo.</i>	1	2	3	4	5
<i>Zmorem sprejeti dobronamerno povratno informacijo.</i>	1	2	3	4	5
<i>Pripravljen sem kaj spremeniti, če vidim, da je treba.</i>	1	2	3	4	5
<i>Upam si poskusiti kaj novega.</i>	1	2	3	4	5
<i>Sprejemam, da smo si različni.</i>	1	2	3	4	5
<i>Ob nesporazumih se mirno pogovorimo.</i>	1	2	3	4	5
<i>Čutim, da se dobro razumemo in smo močno povezani.</i>	1	2	3	4	5
<i>Vem, da si bomo pomagali, ko bo treba.</i>	1	2	3	4	5
<i>Dobro sodelujemo.</i>	1	2	3	4	5
<i>Večinoma smo zavzeti za učenje.</i>	1	2	3	4	5
<i>Držimo se dogovorov.</i>	1	2	3	4	5